

Informacja encyklopedyczna:

Larisch, Larysz (spolszczona pisownia nazwiska) ? ród Larischów był mocno rozrodzony, był znany na Śląsku, w Czechach oraz w Austrii. Historycznie pochodzili z Tyrolu, gdzie byli właścicielami zamku Fragstein, nazwa tego zamku stała się ich pierwotnym nazwiskiem. W XIV wieku osiedlili się na Śląsku, w miejscowości Klisina w okolicach Głogówka, używali wtedy nazwisk Fragstein, panowie z Klisina (niem. Glaesen; von Glaesen- stąd polska nazwa herbu *Glezyrna*

) lub Larisch (na potomków Hilarego z Klisina). W XV wieku przenieśli się do nowej siedziby rodowej- do Naczęsławic. w XV wieku ród podzielił się na dwie linie: Fragstein oraz Larisch, ci pierwsi byli wójtami dziedzicznymi Głogówka. Larischowie podzielili się w XVI wieku na dwie linie: górnośląską z Naczęsławic (szlachecką i baronowską) oraz hrabiowską czesko-austriacką z Ligoty (Lhoty) w Księstwie Cieszyńskim. Linia z Ligoty używała później nazwiska Larisch-Moenich (Larisch-Mönich) i należała do najwyższej arystokracji austriackiej.

Bardziej szczegółowo o początkach Rodu, za opracowaniem *Zofii Fragstein*

Książę piastowski ? **Henryk I Legnicki** ożenił się z hrabianką **Jadwigą von Andechs ?Meran**, późniejszą świętą (1174-1243) Heinrich skolonizował Śląsk a z jego żoną przybyło wielu osadników z Tyrolu z Graubinden na Śląsk. Możliwe, że Fragsteinowie byli rycerzami albo rolnikami uprawiającymi winorośl, którzy na Śląsku nazwali się wg jakiegoś zamku czy miejscowości z ich ojczyzny- z Graubinden. Żeby wykluczyć niejasności trzeba podkreślić, że zarówno części terenu Graubinden należało do Adechs- Meran, natomiast dzisiejsze miasto Meran nie ma nic wspólnego z dawniejszym hrabstwem Meran, chodzi tu raczej o Mirana w Austrii.

Okres osiedlenia się na Śląsku mniej więcej w 1200r przemawia na korzyść pogłosek o tyrolskim pochodzeniu, ponieważ do tego czasu nie stwierdzono kogokolwiek kto miałby w

herbie noże do cięcia winorośli. Również dr. Heyer przyjmuje osiedlenie się rodu na Śląsku z Tyrolu. Pewności co do tego prawdopodobnie nigdy nie uzyskamy. Chyba, że jak to zwykle bywa pomoże nam jakiś przypadek. *Siebmacher* nie przyjmuje twierdzenia *Bucelinusa* o pochodzeniu rodziny von Fragstein z Graubinden mimo, że sporo ludzi w to wierzy, a przecież to twierdzenie polega tylko na określeniu nazwiska. On raczej uważa, że von Fragstein są rodowitymi ślązakami i spokrewnionymi z

von Larisch

i

von Görlitz.

Pogląd ten nie został bliżej uzasadniony, gdyż polega tylko na jednakowym herbie. Mimo tego wydaje się, że *Siebmacher* trafił w sedno gdyż również

Paprocjus

podał takie przypuszczenie. W między czasie zmarły płk. Rudolf von Fragstein und Niemsdorff w latach 1909 i 1910 korespondował intensywnie z kilkakrotnie już wspomnianym dr Alfonsem Hayerem z Wrocławia. W tej korespondencji porusza się problem pochodzenia i na podstawie pierwotnych przypuszczeń, że Larisch i Fragstein pochodzą z jednego pnia ?powoli staje się to pewnością.

Taki sam herb i taka sama siedziba rodów były punktem zaczepienia dla tego przypuszczenia. Rodzina von Fragstein posiada w swoim herbie noże do cięcia winorośli i winogron. Takie same lub podobne herby posiada rodzina von Larisch.

2 lutego 1319 występuje ten sam herb tym razem jako pieczęć Arnolda namiestnika **Głogówka**

Jeszcze

dzisiaj herb ten widnieje w herbie Głogówka jako herb miasta. Herb ten posiada trzy noże do cięcia winorośli w potrójnym szeregu, a także ozdobę hełmu orła wlocie. Miasto Głogówek posiada dzisiaj w swoim herbie między nożami winorośl.

Od tych wymienionych namiestników Głogówka pochodziła rodzina von Larisch. *Dr. Hayer* udowodnił to na podstawie szeregu rejestrów. Dla lepszej orientacji musimy zająć się teraz historią powstania nazwiska von Larisch.

Namiestników Głogówka w roku 1300 tytułowano tylko imieniem. W 1311r wspomniano po raz pierwszy jakiegoś **Gotryda** sołtysa w **Gläsen [Klisino]** następnie występuje szereg namiestników z Głogówka braci, którzy czasami zwani byli tylko namiestnikami, czasami synami **Gotfrida z Gläsen**, czasami jako **Arnol**

d

albo

Heinrich z Gläsen.

Okolo 1318 zgodnie z tym powstał zwyczaj stosowania nazwiska von Gläsen dla namiestników Głogówka. W ciągu tego wieku ukazują się rody **von Gläsen, z Grotsch** i **z Nimsdorf** [Naczęstawice] także z Guetern, a więc w majątkach które później wymieniano jako własność rodziny von Fragstein. Z urzędu namiestników Głogówka wydaje się, że w tym okresie zrezygnowali.

W 1368 po raz pierwszy występuje **Hilarius von Gläsen** zwany również **Laris von Nimsdorf**. I tutaj jest prapoczątek nazwiska

Larisch= Laris

(zdrobnienie od Hilarius).

1371 wymienia się rycerza **Hilariusza inaczej Laris von Nimsdorf** oraz **Gunceliusa von Gläsen** i ich braci **Czy**

po, Petrus, Otto

oraz

Franzco

dziedzice von Gläsen i

Vroblyn

. Na podstawie tego możemy prześledzić jak potomkowie poszczególnych braci obok ich imion i nazwiska von Gläsen również posługiwali się nazwiskiem swoich ojców a w końcu z określenia Gläsen zrezygnowali a imię ojca zachowali jako nazwisko. Tak więc potomkowie Hilariusza posiadają nazwisko Laris np. Heinze Laris, Czips syn Nicolausa nazywa się Nicolaus Czips, Patrasch (Petrus) syn Hansa: Hans Patrasch.

Jeśli przyjmie się pochodzenie Fragsteinów od namiestników Głogowka a więc pokrewieństwo rodowe z Larischami to wytłumaczalne jest że nie używają nazwiska Larisch, ponieważ przysługuje ono tylko potomkom Hilariusza.

Drugi w kolejności wymieniany brat Hilariusza Gläsen **Czips von Gläsen** sprzedał w 1417 swój majątek **Leipe** koło

Grotkau zwany również

Leippo, Lipe, Leippow

. Również syn Czipsa-

Nicolaus Czips von Gläsen

zmarły w 1452r także miał swój udział w tych majątkach.

W 1506 występują **Lupen, Lipa, Lupa** zwani również **Lupa von Nimsdorf**. Nie da się udowodnić, że chodzi tu o potomków Leiper z Gläsen. Herb oraz przydomek Nimsdorf za tym przemawiają. Lupowie są rodziną von Fragstein. Wymienia się w 1506 r. -Wenzel Lupa von Niemsdorf, potem braci von Lupen oraz braci Lupen von Nimsdorf. W 1560

Victoryn Francksteyn

zwany

Lupa von Naczeslawic

(Nimsdorf) był kapitanem w Głogówku, w 1579 był nadleśniczy Hans (Jan) von Fragstein występujący pod nazwiskiem Johanes Lupa .

Nazwisko Fragstein ukazało się już w 1448r. występują tutaj **Nicolaus Michael Fragstein**. Nicolaus posiadał urząd dworski u żony księcia Konrada Czarnego z Oels. Poza tym Nicolaus jest również używanym imieniem u von Gläsen np.

Nicolaus Czip.

Możliwym jest, że Lupen (gałąź von Gläsen) potomkowie Czipsa przyjęli nazwisko Fragstein celem odróżnienia się od innych odgałęzień von Gläsen. Podkreślaliśmy już, że w tym samym czasie Lupen i Fragstein zamieszkiwali majątki Nimsdorf oraz Grötsch(Grodzisko), podobnie jak Larisch, które wcześniej należały do rodu Larisch i Gläsen .Że

Fragstein - Lupen - Larisch - Gläsen

są prastarym rodem śląskim jak przypuszcza

Siebmacher

zaprzecza temu

Hayer.

Wg jego opinii przywędrowali namiestnicy Głogówka z zachodu. Jeśli on tutaj zaznacza, że przybyli oni z doliny Inn od Fragsteinów to pogląd ten jest przez wielu stawiany w wątpliwość. Za pochodzeniem niemieckim przemawiają niemieckie imiona: Konrad, Arnold, Peter, Gottfried, które to imiona na Górnym Śląsku są bardzo rzadkie i natychmiast rzucają się w oczy. Dalej za niemieckim pochodzeniem przemawia niemieckie nazwisko. Polski badacz Władysław Zemkowicz również przypuszcza że von Gläsen przywędrowali z terenów niemieckich- on uważa Hessen za ojczyznę von Gläsen dochodząc do tego przekonania zupełnie innymi badaniami. Zwolennicy starego pokolenia przodków przyjmują tę teorię z radością natomiast sceptyków nigdy się nie uda przekonać. A badaczom rodów pozostają dalsze badania.

Co jest prawdą?

Aleksander

